

[Lone Dybkjær]

tage skridt til at ændre udviklingsretningen, og efter min opfattelse skal vi vælge det sidste.

Men det at vælge udviklingsretningen er ikke en nem ting. Det er et kompliceret valg, og frem for alt bliver det kompliceret, fordi handlingerne først viser sig på længere sigt. Men det betyder jo ikke, at vi ikke skal gøre noget. Vi skal naturligvis gøre det i respekt for andre ting, som vi står med i samfundet. Vi skal gøre det af respekt for andre værdier i samfundet, f.eks. demokratiske rettigheder, frihedsrettigheder, sociale og kulturelle værdier. Jeg tror, det er vigtigt, at vi ser det i øjnene, for gør vi ikke det, kan vi ikke vælge noget, der under nogen omstændigheder bliver varigt.

Men udviklingsretningen ændres naturligvis ikke kun ved ord; den ændres kun ved handling, og det vil sige, at vi også skal handle nu og konkret. Og udgangspunktet for vores handlinger skal være det, som også fremgår af dagsordenen, nemlig forsigtighedsprincippet. Hvis ikke vi anvender forsigtighedsprincippet, klarer vi ikke fremtiden.

I 1972 kom der en meget omdiskuteret bog »Grænser for vækst«. Der var mange, navnlig af de traditionelle økonomer, der mente, at det var helt vanvittigt, det, som bogen fortalte, for den sagde jo i al sin enkelhed, at hvis vi fortsætter sådan, som vi er begyndt, så går det galt. Det tror jeg mange i dag godt ved. Nogle sagde så, at det vil ikke gå så galt, fordi vi vil ændre tingene i tide, inden det er gået galt.

Men det, man overså, og som også stod i bogen »Grænser for vækst«, var eksemplet med DDT. Det viste, at hvis ikke vi havde handlet i tide, så kunne det godt have risikeret at gå galt. For hvad viste DDT-eksemplet nemlig? Det viste, at masser af år efter, at vi havde stoppet brugen af DDT, steg ophobningen i mennesket – i planterne, i dyrene, i mennesket. Vi var heldige, kan vi sige, at vi ikke overskred den farlige DDT-grænse, fordi vi fik grebet ind i tide, men det er det, der er helt afgørende for os, og det er det helt afgørende meningsfulde ved forsigtighedsprincippet: Vi skal gribe ind i tide, også selv om vi ikke er 100 pct. sikre på, at det går galt, for hvis ikke vi gør det, kan det risikere at gå galt. Det kan være, vi ser tingene for sent. Derfor er forsigtighedsprincippet det helt grundlæggende, og derfor er det også så vigtigt, at det nu er kommet med i en række af de internationale aftaler. Det er afgørende for, at

vores fælles skæbne måske har en chance for at være fælles om noget godt, også i fremtiden.

Så er det naturligvis nødvendigt, at vi ud over dette grundlæggende princip handler, men handler forskelligt i udviklingslandene og i i-landene. Det, som er afgørende, når vi diskuterer udviklingslande, er jo, sådan som regeringen ved dens tre ministre – ved statsministeren og de to andre ministre, hedder det vist formelt – også har været inde på, at vi skal øge bistanden. Jeg skal ikke her komme nærmere ind på, om den skal øges på den ene eller den anden måde; jeg synes, det kræver en lidt større debat – noget af den vil komme allerede på torsdag, men i øvrigt vil vi også diskutere den i lyset af Riokonferencen og i lyset af andre diskussioner, som vi skal have, f.eks. den diskussion, vi løbende har om bistanden til Østlandene. Men der er ingen tvivl om, at bistanden til udviklingslandene skal høves; det skal blot gøres på en sådan måde, at vi også finder den folkelige forståelse for det.

Den anden side af sagen er så, at vi skal lave den teknologioverførsel, som også regeringen har været inde på. Uden at de rige lande er med på at gøre begge dele, taber vi udviklingslandene. Vi kan ikke forlange, at de for alvor skal gå ind i ændringer i deres levevis, f.eks. antallet af børn, hvis ikke vi er villige til at yde den fornødne bistand fra vores side. Her er det en stor opgave for regeringen at få de store lande med. Det er vigtigt, at regeringen presser de store lande til at yde noget mere bistand og prøve at finde egnede midler at gøre det på, og navnlig er det naturligvis vigtigt, at vi her i højere grad får USA på banen. Vi kan håbe på, at den medieinteresse, der vil være, nu da en række foreløbige konferencer op til Rio afholdes i USA, kan være med til at fokusere på USA's forpligtelser, og jeg skal opfordre regeringen til at være meget opmærksom på de muligheder, der her vil være for at presse USA, for udenrigsministeren har naturligvis helt ret i, at uden at de store lande kommer med, hjælper det ikke nok, det, vi andre gør.

Men så må vi i de rige lande naturligvis også diskutere, hvad vi kan gøre ud over at øge bistanden til udviklingslandene. Jeg er 100 pct. sikker på, at vi kommer til at ændre livsstil. Vi kan ikke blot fortsætte på den måde, som vi gør det i øjeblikket. Vi kan ikke bare have mere materiel vækst som udgangspunkt, sådan som